

Groen Doen

Duurzaam nieuws waar je positieve energie van krijgt

De Groene Uitdaging: hét platform voor duurzaamheid

De Groene Uitdaging is dé plek voor inwoners van de Duin- en Bollenstreek om elkaar te informeren en te inspireren. Om jouw verhaal te vertellen, inspiratie of ideeën op te doen en om groene energie van te krijgen!

Dit zijn de mensen achter De Groene Uitdaging (hier op de foto in het Juliana-park in Hillegom v.l.n.r.): Rob de Mooij (beleidsmedewerker duurzaamheid HLTsamen), Miranda Hassing (social media expert), Lisa de Blok (freelance journalist en initiatiefnemer van Ontmoetingswerkplaats De JoJo in Sassenheim), Bas Verdoorn (zelfstandig communicatieadviseur duurzaamheid) en Jamie de Ridder (ondersteuner duurzaamheid HLTsamen).

agenda met alle 'groene' evenementen in de regio.

Hulptroepen

Vrijwilligers die actief zijn met duurzame thema's kunnen het platform gebruiken om verbinding te zoeken. Onder de kop 'Hulptroepen' hebben al veel clubs een eigen pagina. Van zwerfafvalpakkers tot lokale energiecoöperaties. Daarnaast organiseert De Groene Uitdaging zelf ook evenementen, zoals de jaarlijkse regentonactie en zetten zij landelijke thema's lokaal en regionaal op de kaart. Zoals het NK Tegelwippen voor de ge-

meenten in de Duin- en Bollenstreek.

Groeiende database

Sinds de lancering in 2018 is De Groene Uitdaging uitgegroeid tot hét platform op het gebied van duurzaamheid, groen en klimaat in de Duin- en Bollenstreek. Vol met positieve verhalen en inspiratie over wat je zelf kunt doen op dit gebied. Wil jij ook duurzame stappen zetten, anderen motiveren of inspiratie opdoen? Neem een kijkje op de website of zoek contact met het team van De Groene Uitdaging!

Subsidies en leningen voor energiebesparende maatregelen

Wilt u uw huis verduurzamen? Wij hebben de belangrijkste landelijke en lokale financiële regelingen voor u op een rij gezet.

Landelijke regelingen:

Landelijke subsidies:

- Investeringssubsidie Duurzame Energie en Energiebesparing (ISDE) voor huiseigenaren
- Investeringssubsidie Duurzame Energie en Energiebesparing (ISDE) voor VvE's
- Subsidieregeling Energiebesparing (SEEH) voor VvE's
- Subsidie Coöperatieve Energieopwekking (SCE) voor VvE's

Landelijke leningen:

- Energiebespaarlening voor huiseigenaren en VvE via het Nationaal Warmtefonds
- Renteloze Energiebespaarlening via het Nationaal Warmtefonds (verzamelinkomen tot € 45.014)
- Duurzame Monumenten Lening voor particuliere huiseigenaren en VvE's

Overige regelingen:

- Btw-verlaging 9% i.p.v. 21%
- Btw-teruggave zonnepanelen voor particuliere huiseigenaren

Lokale regelingen:

Subsidies:

- Duurzaamheidssubsidie (gemeente Noordwijk)
- Subsidieregeling groenedaken (gemeente Katwijk)

Leningen:

- Duurzaamheidslening (gemeente Hillegom, Katwijk, Noordwijk en Teylingen)
- Duurzaamheidslening voor VvE's en verenigingen (gemeente Katwijk)
- Stimuleringslening duurzaamheid (gemeente Noordwijk)

Maatschappelijke organisaties, VvE's en scholen kunnen een lening aanvragen voor duurzaamheidsmaatregelen aan hun gebouw.

Voor meer informatie over alle subsidies en leningen, doe de online subsidiecheck!

www.duurzaambouwloket.nl/subsidiecheck

Voor meer informatie over alle subsidies en leningen, doe de online subsidiecheck!

www.duurzaambouwloket.nl/subsidiecheck

Cv-ketel aan vervanging toe? Doe de test!

We zitten midden in de energietransitie en in een overgangsfase naar aardgasvrij wonen. Het zal best nog even duren voordat het zover is. Maar een cv-ketel is een investering waar je nog jaren gebruik van maakt. Wat als deze juist nu kapot gaat of aan vervanging toe is?

In 2050 zullen woningen pas echt helemaal aardgasvrij zijn en dus moeten we op een andere manier gaan verwarmen. Maar, vanaf 2026 wordt het waarschijnlijk al landelijk verplicht om bij de vervanging van de cv-ketel een hybride warmtepomp te plaatsen.

Isoleren

Door te starten met isoleren, ben je al een hele stap verder. De mate waarin jouw woning geschikt zal zijn voor bijvoorbeeld een warmtepomp of vloerverwarming hangt grotendeels af van de isolatie. Een goed geïsoleerd huis is namelijk veel makkelijker te verwarmen.

Verwarmen

Voor het verwarmen en warm water zijn inmiddels verschillende opties. Bijvoorbeeld de warmtepomp, de hybride warmtepomp in combinatie

met een cv-ketel, verwarmen met infrarood panelen en een zonneboiler voor het warmwater. Opties genoeg, maar wat past er bij jouw situatie? Of kan je huidige cv-ketel na reparatie nog even mee?

Hulp bij het maken van de juiste keuze.

Gelukkig sta je er niet alleen voor. Experts denken graag met je mee. Zo heeft Milieu Centraal een handige keuzetool ontwikkeld, waarbij je via een aantal vragen de meest duurzame en passende oplossing kunt vinden wanneer jouw cv-ketel nu aan vervanging toe is. Hier vind je ook direct wat tips over slim combineren, om optimaal gebruik te kunnen maken van de actuele subsidies.

Je vindt de keuzetool via www.milieucentraal.nl/tests-en-tools/cv-ketel-vervangen/ Of vraag advies bij het Duurzaam Bouwloket. Je kunt ook de hulp inschakelen van de vrijwillige energiecoaches. (www.degroeneuitdaging.nl/energiecoach).

Informatie en inspiratie

Wat kun je doen aan je huis? Aan je tuin? Aan je buurt? De website degroeneuitdaging.nl geeft het antwoord op alle vragen over duurzaamheid in en rond het huis. Of je nu een kapot apparaat wilt laten repareren of zonnepanelen gaat aanschaffen; je tuin wilt vergroenen of vragen hebt over warmtepompen. Ook is er een

Tips van de Tuinambassadeurs!

De hete en droge zomerperiode van afgelopen jaar, maakte nogmaals duidelijk dat het klimaat verandert. We kunnen lijdzaam afwachten of er oplossingen worden bedacht. Maar we kunnen nu zelf ook al het verschil maken! Slechts één plant, struik of boom is al een stap in de goede richting. Maar er is veel meer mogelijk. Natuurlijk zie je steeds meer groen verschijnen op daken en aan gevels, maar het gaat hier nu om meer eenvoudige oplossingen die thuis, zonder grote kosten, kunnen worden uitgevoerd.

Welke mogelijkheden zijn er in het najaar?

- Met een regenton vang je eenvoudig het water op voor in droge periodes.
- Loskoppelen van de regenpijp en het regenwater de tuin in leiden is nog makkelijker.
- Planten zijn er in overvloed, maar kies er vooral voor een

goede plek voor.

- Door de grond bedekt te houden met gras, planten, struiken of bomen kan het overtollige water makkelijk weg en zal er in droge tijden minder water verdampen.
- Struiken geven nog meer schaduw, dus werken net als planten en bomen verkoelend.
- Met bomen is het effect nog groter, maar zet wel de juiste boom op de juiste plaats.
- Wil je geen boom? Dan kun je met enkele palen en klimplanten toch een natuurlijke parasol maken.

- Als de bladeren zijn gevallen, hark ze dan alleen van het gras en van de tuinpadjes.
- Het najaar is de perfecte tijd om planten, struiken en bomen te planten.
- Vergeet ook nu de bloembollen niet. Kies je voor biologische bollen, zal het feest van de lente nog groter zijn!

De Tuinambassadeurs

In opdracht van de gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen begeleidt De Groene Uitdaging de Tuinambassadeurs. Het enthousiasme waarmee deze Tuinambassadeurs uit eigen ervaring hun passie en kennis delen met andere inwoners, werkt aanstekelijk. Kijk voor meer uitleg van deze tips, inspiratie voor jouw groene tuin en wat de Tuinambassadeurs voor jou kunnen betekenen op www.degroeneuitdaging.nl/tuinambassadeurs

'Waar moet ik beginnen? is altijd de eerste vraag'

Energiecoaches zijn enthousiaste vrijwilligers, die jou helpen met tips en advies om stappen te zetten met verduurzamen. Van klein tot groot.

„Echt leuk om te doen!”, zegt Energiecoach Bert Vos enthousiast. „Je merkt dat de mensen die ons thuis uitnodigen eigenlijk niet goed weten waar ze moeten beginnen. Wij geven advies en leggen uit welke stappen je kunt nemen. Veel informatie kun je ook vinden op de website van duurzaambouwloket.nl. Het is meestal een gesprek van een uurtje en aan het eind krijg je automatisch een rapport in je mailbox.”

Werktuigbouwkundige Bert Vos (74) uit Warmond is sinds mei vorig jaar energiecoach in Teylingen. Voor zijn pensioen werkte hij bij Shell: „Ironisch genoeg was het daar onze taak om zoveel mogelijk olie en gas te produceren. Nu span ik me in om zo weinig mogelijk gas en elektriciteit te verbruiken.”

Hobby

Energiebesparing is altijd Berts hobby geweest. „Twintig jaar geleden zijn we hier naartoe verhuisd. Ik ben direct begonnen om het dak te isoleren. Daarna spouwmuurisolatie, dubbel glas, vloerisolatie. We hebben net een

Energiecoaches Manuel en Leo op het spreekuur in de Bibliotheek in Sassenheim

nieuwe cv-ketel, dus ik ben nog niet toe aan een warmtepomp.

In zijn eerste jaar als Energiecoach heeft Vos twintig huisbezoeken afgelegd; dit jaar haalt hij waarschijnlijk de veertig. „Er is nog veel werk te verzetten”, zegt hij. „Teylingen heeft 16.000 woningen en als energiecoaches zijn we met z'n vijftien. Het is nu extra druk als gevolg van de hoge energieprijzen.

Vragenlijst

„Tijdens een huisbezoek werk ik met een vragenlijst. Je begint in de gang; hangt er een ledlamp? Dan komen het toilet en de woonkamer. Zijn er ledlampen; hangen er gordijnen voor de radiator; staat er een bank voor de verwarming? Kleine dingetjes. Zo ga ik door het hele huis en op het laatst komen de vloeren en het dak nog.”

De Energiecoach kijkt ook naar de volgorde van de stappen die de aanvrager wil nemen. Isolatie is de eerste logische stap. „Als ik een oude stoppenkast tegenkom, adviseer ik eerst de stoppenkast te verbeteren, voordat je over zonnepanelen gaat nadenken. Die kun je anders nooit aansluiten.”

De Energiecoaches zijn vrijwilligers.

Ze zijn verbonden aan de gemeente; niet aan installatiebedrijven of leveranciers. „We kunnen wel een prijsindicatie geven, maar je kunt het beste zelf twee of drie offertes aanvragen voordat je een beslissing neemt”.

Graadje lager

Geeft de Energiecoach ook adviezen in de categorie 'trek een warme trui aan' of 'zet de thermostaat een graadje lager'? „Jazeker”, zegt Vos. „Automatisch kijk je tijdens een huisbezoek op de thermostaat. Meestal staat 'ie op 19 of 20, maar ook weleens op 21 of 22. Je moet bedenken dat elke graad warmer 7% meer gas kost. Andersom gerekend: als je van 22 naar 19 graden gaat bespaar je al gauw 20% op je gasrekening!”

Vraag een gratis adviesgesprek aan

Wil jij een gratis adviesgesprek met een van de Energiecoaches? Dat kan! In de hele Duin- en Bollenstreek zijn Energiecoaches actief. Kijk op www.degroeneuitdaging.nl/energiecoach hoe je een afspraak kunt maken in jouw gemeente. Je kunt ook een van de sprekers bezoeken, zoals op de donderdagavond in de bibliotheek van Sassenheim tussen 19.00 en 20.00 uur.

Energiecoöperatie onderzoekt zonnepark Lisse

In Hillegom, Sassenheim, Noordwijk en Katwijk zijn al energiecoöperaties actief. Sinds 16 mei 2022 ook in Lisse. Meteen na de oprichting lag er een vraag van de gemeente. Kan de nieuwe energiecoöperatie een haalbaarheidsonderzoek doen naar een zonnepark op het nieuwe parkeerterrein van sportcomplex Ter Specke?

„Dat kon”, zegt voorzitter Laurens Bijl van Energie Coöperatie Lisse U.A. „De eerste resultaten zien er nog een beetje somber uit. Zonnepanelen op een dak leggen of in een weiland is wat anders dan een zonnedak bouwen op een parkeerplaats. Daar moet je een stevige constructie maken. Ga er van uit dat de investering in zonne-energie op een parkeerterrein ongeveer twee keer zo hoog is.” Laurens Bijl (76) wil zijn schouders onder de energietransitie zetten: „Ik heb na mijn pensionering altijd maatschappelijk actief willen blijven. Iedereen moet een bijdrage leveren door energie te besparen waar je kunt en zoveel mogelijk duurzame energie op te wekken.”

Tweede ronde

Bijl en zijn medebestuurders laten zich niet uit het veld slaan door de eerste cijfers van het Ter Speckeproject: „We doen een tweede ronde. Als een zonnepark daar niet haalbaar is, gaan we een ander project op starten. Bij de burens heeft de energiecoöperatie van Teylingen intussen één dak gerealiseerd. Hillegom is bezig met een project. Wij willen ook aan de slag.”

Carport in de gemeente Bloemendaal inspiratie voor zonnepark bij sportpark Ter Specke

De Lissese coöperatie zoekt nog bestuursleden. „We kunnen onze doelen alleen realiseren als er mensen zijn die zich willen inzetten. Binnenkort start een ledenwerfcampagne. Leden kunnen meteen meedenken over projecten.”

Zonneweide

Wat er in Lisse moet gebeuren is volgens Bijl duidelijk: „Zoveel mogelijk zonnepanelen op zoveel mogelijk daken. Misschien is er nog een stukje grond beschikbaar voor een zonneweide. Ook zullen er een paar windmolens moeten komen. Om overbelasting van het elektriciteitsnet te voorkomen, is een combinatie van zonne- en windenergie wenselijk. Windenergie is voor de coöperatie nu nog een brug te ver.”

De Lissese energiecoöperatie is geen verlengstuk van de gemeente, maar een onafhankelijke vereniging. „Het is een middel om de energietransitie vooruit te helpen en er meer mensen bij te betrekken.” De coöperatie heeft de brede doelstelling om de besparing van energiegebruik te stimuleren. „Als we genoeg vrijwilligers hebben willen we ook de wijk in om de mensen te helpen met energiebesparing. Niet om te doen wat de energiecoaches al doen; er zijn inwoners die meer hulp nodig hebben. We zijn geen uitvoerder, maar kunnen aannemers aansturen en collectieve contracten afsluiten.”

Informatie: ec-lisse.nl Aanmelding via het berichtenformulier op de website of per mail: info@ec-lisse.nl

Stek aan de slag met 'integraal, innovatief en inspirerend verduurzamen'

Woonstichting Stek heeft de ambitie om in 2050 alleen maar duurzame woningen te verhuren. En hoe graag ze dat ook willen, niet alle huizen kunnen in een keer duurzaam gemaakt worden. De huidige energiecrisis zorgt er wel voor dat er nog meer aandacht voor de plannen is, laat Paul de Ruijter van Stek weten.

Innovatief concept

Paul richt zich momenteel op een bijzonder en innovatief project in Warmond. Hier worden in totaal 23 huizen volledig aangepakt om CO2-neutraal te worden. Het gaat om een gezinswoning aan de Van den Woudestraat, de Van der Wijckstraat en de Van Leydenstraat. Deze huizen

zijn gebouwd rond 1970 en 1980. In samenwerking met het adviesbureau Atriensis, past Stek hier een relatief nieuw concept toe. Het '3iv concept', dat staat voor integraal, innovatief en inspirerend verduurzamen.

Compleet verduurzamen

Bij deze nieuwe aanpak worden de woningen van boven tot onder volledig aangepakt. Zo zijn ze in een keer helemaal duurzaam. De cv-installatie verdwijnt en het huis wordt gasloos. In de plaats komt een krachtige 'All-in-one warmtepomp', die zorgt voor verwarming, ventilatie en warm water. Deze wordt voorzien van elektriciteit door zonnepanelen die op het dak worden geplaatst. De zonnepanelen leveren ook stroom voor de

inductiekookplaat.

De woningen worden goed geïsoleerd met een duurzaam isolatiemateriaal. Van de vloeren tot de spouwmuur en natuurlijk het dak. De kozijnen worden van kunststof met HR++ glas. Ook de kieren worden aangepakt. Als klap op de vuurpijl komen er speciale radiatoren in de woonkamer, die zowel voor verwarming als voor de ventilatie zorgen.

Resultaat

Als de verbouwing klaar is, zijn deze woningen CO2-neutraal op 'gebouwbonden niveau'. Dat wil zeggen dat de woning alle energie voor het verwarmen, ventileren en koken, zelf opwekt. Voor 'luxe' als tv kijken of een aquarium verwarmen, blijft de

In maart 2023 zijn 23 woningen in Stek in Warmond CO2-neutraal

woning nog wel afhankelijk van het stroomnet van buitenaf. Maar hier-

mee zal de energierekening aanzienlijk dalen voor deze huurders. Paul de Ruijter: „Ik vind dit echt een fantastisch project om aan te werken. We dragen bij aan de duurzaamheidsopgave, en helpen de huurders aan een lagere energierekening.”

Start van het project

In januari 2023 start bouwbedrijf elk met de verduurzaming van de 23 woningen in Warmond. Als alles volgens plan verloopt, wordt in maart 2023 het gas afgekoppeld en zitten deze bewoners er warmpjes bij. Als dit project eenmaal is uitgevoerd, staan de volgende woningen alweer op de planning om ook volledig te verduurzamen.

Klimaatburgemeesters actief in Teylingen en Lisse

In Teylingen en Lisse zijn het komende jaar klimaatburgemeesters actief: Eveline Botter en Angelique Sijsenaar. Angelique start op 31 oktober – begin van de Nationale Klimaatweek - in Lisse; Eveline vervult de functie voor de tweede keer in Teylingen. Op initiatief van het ministerie van EZK zijn nu meer dan 150 vrijwilligers actief als klimaatburgemeester.

Angelique Sijsenaar shopt bewust: 'Heb ik dit écht nodig?'

„Twee jaar geleden dacht ik: wat is mijn bijdrage aan deze aarde?“, zegt Angelique. „Om mij heen zie ik een consumptiemaatschappij met verlangens naar meer, groter en goedkoper, de aarde wordt uitgeput. Mijn ideaal is een wereld waarin we samenleven met de planeet, zodat mensen en natuur tot bloei komen.“

Angelique Sijsenaar (36), moeder van twee kinderen is werkzaam als business analist duurzaam ondernemen

Angelique klimaatburgemeester Lisse

bij een technische groothandel. De afgelopen twee jaar heeft ze documentaires bekeken, boeken gelezen en podcasts beluisterd. In haar eigen leven maakt ze bewuste, duurzame keuzes: „Een hele waslijst, maar de

basis is als ik iets nieuws koop: 'Heb ik dit écht nodig?' Of red ik het met spullen die ik al heb? Kan ik het lenen, is het tweedehands verkrijgbaar? Dat is voor mij echt dé basis.“

Drempel

Het ministerie vraagt de klimaatburgemeesters tenminste één activiteit te ontwikkelen in de Week van het klimaat (31 oktober t/m 6 november), maar Angelique wil meer. „Als ik andere mensen wil inspireren, dan zal ik een drempel over moeten stappen.“ In de klimaatweek organiseert zij een inspiratieavond en tijdens de Natuurwerkdag (5 november) wil zij een duurzame wandeling door Lisse organiseren, met een tussenstop in de bijtuin van de moestuingroep van 't Huys Dever. Angelique wil elke maand een vlog opnemen en er komen meer acties aan.

„Het nemen van bewuste duurzame keuzes kan voelen als drempel. Komend jaar wil ik mensen inspireren hoe ze zelf stappen kunnen zetten. Door te ervaren dat je niet alleen bent en te handelen naar wat het beste bij je past, kan de drempel misschien zelfs verdwijnen.“

Agenda Angelique

31 oktober - aanvaarding Angelique Sijsenaar als klimaatburgemeester

3 november - inspiratieavond duurzamere keuzes in het dagelijks leven - 19.30 uur - Bibliotheek Lisse

5 november - wandeling met de klimaatburgemeester - in de ochtend - startpunt Coffee and More Kanaalstraat 68, Lisse

Eveline Botter: 'Begin dichtbij huis!'

Eveline Botter uit Sassenheim is al heel wat jaren betrokken bij duurzame projecten, onder andere als voorzitter van de energiecoöperatie 'Zon op Teylingen'. Sinds de Klimaatweek van 2021 actief als klimaatburgemeester. „Ik zie het niet als één keer een evenementje doen. De be-

langrijkste taak van de klimaatburgemeester is het bij elkaar brengen van verschillende onderwerpen, of het nu energiebesparing is, circulaire economie of duurzame mobiliteit.“

Goede voorbeeld

Eveline vindt het belangrijk om als klimaatburgemeester het goede voorbeeld te geven: „Ik kan niet tegen anderen zeggen: 'probeer eens een deelauto', als ik daar zelf geen ervaring mee heb. Inmiddels staat er een elektrische deelauto via Mywheels in Sassenheim. Wat kunnen

Eveline klimaatburgemeester Teylingen

we nog meer doen? Daar praat je steeds over. Zo is ook de koppeling met de bibliotheek en het Repair café tot stand gekomen. De tentoonstelling met uitleg en boeken over de wegwerpmaatschappij laat zien dat 'spullen' met stip op één staan in de vervuilingstoppen.“

In het dagelijks leven werkt Eveline (62) bij het team energietransitie van de gemeente Leiden en is zij projectleider van de Green Deal Zero Emissie Stadslogistiek.

Welk advies krijgen de inwoners van Teylingen van hun klimaatburgemeester?

„Begin dichtbij huis! De laatste tijd gaat het heel erg over kosten. Als dat je trigger is, ga dan eens wat vaker op de fiets. Dan hoeft je geen dure benzine te tanken en het is gezond. Trek thuis een lekkere warme trui aan in plaats van de kachel op 20 graden te zetten. Met wat je allemaal bespaart kun je iets leuks doen. Het zit niet in consumeren; je kunt ook een gezonde wandeling maken en paddenstoelen fotograferen.“

'Mopperkonten'

Eveline hoopt ook wat beter contact met de gemeente Teylingen te krijgen.

„Ik zou het waarderen als de gemeen-

te een aantal mensen dat bezig is met duurzame thema's wat meer als partner gaat zien. Niet alleen achteraf kijken naar het beleid, maar samen de agenda maken. Ik wil voorkomen dat ze gaan zeggen: daar heb je die mopperkonten weer.“

Agenda Eveline

29 oktober & 5 november

Duurzame Huizenroute Sassenheim duurzamehuizenroute.nl

Kijk voor meer informatie en de agenda van de klimaatburgemeesters ook op www.degroeneuitdaging.nl/klimaatburgemeester

Word jij net als Jan energiecoach?

Help andere inwoners om energie en geld te besparen!

Katwijk katwijk.nl/energiecoach

'Energiearmoede raakt ons allemaal'

Energiearmoede, een term die we tegenwoordig vaak horen. De energieprijzen rijzen de pan uit en zeker voor wie het al niet breed heeft, is dit extra schrijnend. De Sassemse Marian en haar partner doen een boekje open over hoe het is om letterlijk spaarzaam om te gaan met energie.

„De reden dat wij niet veel te besteden hebben, ligt aan een combinatie van factoren. Terwijl we altijd hard hebben gewerkt.“ Het ooit riant opgebouwde pensioen, vervloog destijds door dikke pech in een mager AOW'tje. Door omstandigheden raakten ze beiden uit de running. Marian heeft nu op haar zestigste weer een nieuwe baan gevonden. Maar ondanks dat ze dit met veel plezier doet, levert het haar niet meer op dan de bijstandsuitkering die ze hiervoor kreeg.

„We leven al een lange tijd van 50 euro in de week“, laat ze weten. Dus wat betreft besparen zijn de twee echte helden. „Met de nieuwe energierekening hebben we het maandbedrag verhoogd van 150 naar 250 euro. En we letten nu dagelijks op

Marian voor de Weggeefwinkel, waar zij ook vrijwilliger is

hoeveel we verbruiken.“ Ze wonen in een tochtig appartement, dat al op de lijst staat om gesloopt te worden. Dus echt investeren in verduurzamen door de verhuurder is ook niet aan de orde.

Energie besparen waar het kan

„We hebben alles wat mogelijk is, qua kleine duurzame maatregelen, al toegepast. Tochtstrips, een kleiner kattenluikje dat niet tocht, LED ver-

lichting. Met een energiemeter zijn we het hele huis afgegaan om te kijken waar stroom verbruikt wordt. Zo blijkt de transformator van een verstelbaar bed ook een sluipverbruiker. Daar kun je net zo goed de stekker uit trekken op momenten dat je deze niet gebruikt.“

Kachel op de laagste stand

De partner van Marian heeft vroeger polio gehad en heeft daar nog altijd

veel last van. „Als het koud wordt krijg ik ontzettende hoofdpijn en pijn in m'n hele lijf.“ Toch gaat de kachel op de laagste stand, dat het nog net te doen is. Warme dekens, thermo ondergoed en een warme kruik bieden uitkomst. „Als je één avond in de week de kachel uitzet en in bed tv kijkt of een avond in een warm buurthuis of bij vrienden doorbrengt, kun je in het weekend weer wat warmer stoken.“

Hulp bij energiearmoede

De energietoeslag die zij via de ISD hebben ontvangen biedt zeker verlichting. „Maar het blijven onzekere tijden. Ook de boodschappen worden alsmat duurder en de goedkoopste merken zijn dikwijls uitverkocht.“ De ISD heeft nu de inkomensgrens voor de energietoeslag verhoogd van 120% naar 130% van het minimuminkomen en er is sinds kort ook een maatwerk budget. De 190 euro korting op de energierekening in november en december komen voor hen ook erg goed van pas. Ze hebben ook de brief van de Energiebespaardienst ontvangen. „We gaan zeker een afspraak maken om te

zien of er nog wat extra valt te besparen.“ Deze dienst is door de gemeente Hillegom, Lisse en Teylingen in het leven geroepen om mensen die in de problemen komen te helpen bij het besparen. Een afspraak kun je online maken via winstuitjwoning.nl.

Tips van de experts

Het stel is dan misschien niet rijk, maar ze zitten zeker niet bij de pakken neer en blijven optimistisch. Zo hebben ze nog een aantal goede tips; Aardappels en groente bij elkaar in 1 pan koken scheelt weer gasverbruik. Geen droger gebruiken, maar de was ophangen. Een kleed op de vloer en pantoffels aan. De gordijnen eerder dicht. En de stekker eruit van alle sluipverbruikers en stand-by apparaten wanneer je deze niet gebruikt. En, voor wie moeilijk rond kan komen willen ze ook nog wijzen op de Weggeefwinkel en het Repair Café in de JoJo aan het Hortusplein in Sassenheim, waar zij beiden vrijwilliger zijn. Hier kun je gratis kleding, spullen en andere dingen shoppen. En als er thuis iets kapot gaat, zitten de reparateurs voor je klaar om het te fixen. Want, alle beetjes helpen!

'Een gezonde snack voor wie zijn lunch is vergeten!'

Initiatiefnemer leraar Remco Out met wethouder duurzaamheid Noordwijk, Theo Alkemade en natuurlijk de enthousiaste leerlingen

Vorig schooljaar kwam een groep leerlingen van het Teylingen College Leeuwenhorst met het idee om hun grijze, betegelde schooltuin op te fleuren met meer groen. Samen met alle brugklassers werden ideeën en plannen verzameld voor een groen schoolplein.

Uit alle plannen, werden de beste geselecteerd om echt in de praktijk uit te voeren. Een schoolmoestuin en een fruitmuur, waar je een lekker stukje fruit kunt plukken als je je lunch bent vergeten.

Onder leiding van hun bevoegde biologieleraar Remco Out zijn de leerlingen aan de slag gegaan. Een gedeelte van het schoolplein is ontdaan van tegels, hier komt nu de moestuin. En ook langs de wand van het schoolgebouw staan de eerste fruitboompjes inmiddels te wortelen.

Meer groen en minder steen

Wethouder Theo Alkemade was begin oktober aanwezig om de officiële aftrap te verzorgen. Hij wipte eigenhandig de eerste tegels voor de fruitmuur en sprak lovende woorden over de leerlingen die dit prachtige

project in gang hebben gezet. Uiteraard waren de leerlingen al voor de aftrap bezig met voorbereidingen. Zo maakten ze speciale 'test vakken' om te zien of de aarde, die ze van Meerlanden gekregen, goed genoeg was voor hun moestuin. Het resultaat mocht er zijn, van de eerste test randsjes kon al gesmuld worden.

Veel support

Het project krijgt ook van buiten de school veel support. Zo zijn er ouders die vanuit hun eigen bedrijf of werk een steentje bijdragen met middelen of materialen. Ook de compost heeft een speciaal verhaal. Dat is 'sterrencompost', uit het sterrenrestaurant van Huis ter Duin. Met een speciale machine worden etensresten daar in enkele dagen omgetoverd tot compost. Een prima voeding voor de bodem.

Al met al is dit groene schoolplein dus een prachtig voorbeeld van 'Groen kun je zelf doen'. Het enthousiasme en de betrokkenheid van de leerlingen werkt aanstekelijk en is een ware inspiratie voor inwoners van de Duinen Bollenstreek!

Ben jij of ken jij onze nieuwe energiecoach?

Gemeente Noordwijk is op zoek naar extra energiecoaches. Zij worden speciaal opgeleid om inwoners met een minimuminkomen te helpen energie te besparen. De energiecoaches gaan thuis langs en maken hiervoor eerst een afspraak. Ze geven besparingsadviezen en helpen waar mogelijk met het aanbrengen van energiebesparende maatregelen. Iets voor jou? Lees snel verder hoe je je kunt aanmelden!

vrijwilligersvergoeding per gesprek. Wil je meer weten of je aanmelden neem dan contact op met Coco de Theije van SME via theije@sme.nl of 06-28255614. SME is gespecialiseerd in het opleiden en begeleiden van energiecoaches en faciliteert de energiecoaches in de gemeente Noordwijk.

De aanstaande coach hoeft geen technische of energie achtergrond te hebben. Je krijgt namelijk een gratis training waarin je de kennis leert die je nodig hebt. Het gesprek dat je gaat voeren gaat over besparingen die gaan of weinig geld kosten. Het is wel belangrijk dat je het leuk vindt om met verschillende mensen om te gaan, dat je plezier hebt in het overdragen van kennis en dat je graag je handen uit de mouwen steekt. De maatregelen zijn trouwens niet moeilijk aan te brengen. Je kunt zelf aangeven hoeveel tijd je per week wilt besteden aan gesprekken. Naast een gezellig team van mede coaches krijg je € 10,- aan

De uitgave Groen Doen is een bijlage bij de Weekendkrant van 27 oktober 2022. Een productie van De Groene Uitdaging, platform voor én met inwoners van de Duin- en Bollenstreek in samenwerking met de gemeenten Hillegom, Katwijk, Lisse, Noordwijk en Teylingen. Voor vragen, suggesties of ideeën kun je altijd terecht info@degroeneuitdaging.nl Wij helpen je graag verder.

Druk- en zetfouten voorbehouden

Noordwijk bouwt ook insectenhôtels

Ter afsluiting van het project 'kleurrijke bermen en rotondes' zijn in het park Gruenepad in Noordwijk een aan de Herenweg in Noordwijkerhout twee insectenhôtels met informatieborden geplaatst. Eerder waren op deze plekken al bloembollen geplant en kruidenmengsels gezaaid. Bloemrijke bermen is een project van het Gebiedsprogramma B(I)oeiende Bollenstreek, mede mogelijk gemaakt door provincie Zuid-Holland en regio Holland Rijnland.

Het insectenhôtel aan het Gruenepad is samen met kinderen van de naastgelegen Basisschool De Schependel gevuld met holle stokjes, blokken hout met gaatjes en dennen-appels. Op het informatiebord dat bij de insectenhôtels is geplaatst kunnen de kinderen zien welke planten en dieren er in de bermen groeien en bloeien. Het hout voor de insectenhôtels is geleverd door de Coöperatie Bollen

streekhout die een duurzame bestemming zoekt voor bomen die gekapt moeten worden in de Duin- en Bollenstreek.

Hoe meer biodiversiteit Hoe gezonder de leefomgeving

Hier werkt de gemeente Noordwijk aan het verbeteren van uw leefomgeving en de biodiversiteit. Bloemrijke bermen is een project van het Gebiedsprogramma B(I)oeiende Bollenstreek. Mede mogelijk gemaakt door provincie Zuid-Holland en regio Holland Rijnland.

Wat is biodiversiteit?

Het aantal verschillende soorten planten en dieren in een gebied noemen we de biodiversiteit van dit gebied. Een hoge biodiversiteit houdt in dat er veel verschillende planten groeien. Deze planten bieden voedsel aan allerlei soorten vlinders, libellen en andere insecten, die weer het voedsel vormen voor andere dieren zoals vogels en egels.

Groen maakt gelukkig

In het voorjaar bloeien op deze plek allerlei soorten planten en kruiden. De kleuren en geuren waar talloze insecten op af komen prikkelen ook onze ogen, oren, neus en andere zintuigen. Een goed gevoel. Het is bewezen: groen maakt gezond en gelukkig!

Meten is weten

Interessant om te weten is welke soorten hier een nieuwe kans krijgen. Dit wordt onderzocht door een ecoloog. Maar u kunt zelf ook kijken! Daarom ziet u op dit bord afbeeldingen van bloemen, kruiden en insecten die hier kunnen voorkomen. Heeft u wel eens een bont zandooje of een dagpauwoog gezien? Ga op zoek en beoordeel zelf of de biodiversiteit in uw leefomgeving rijker wordt!

Veel plezier en geluk!

Gemeente Noordwijk helpt met energiebesparende maatregelen

Inwoners van Noordwijk, die door de hoge energieprijzen in financiële problemen zijn gekomen, worden door de gemeente geholpen via de energietoeslag. Het is ook mogelijk om een afspraak te plannen met de Energiecoach Plus. Deze komt langs om samen met de bewoner te kijken waar nog meer energie bespaart kan worden. Zij nemen ook een Energiebespaarbox mee met kleinschalige energiebesparende maatregelen. Zoals bijvoorbeeld tochtstrips en radiatorfolie.

Julian Spierenburg Adviseur energietransitie gemeente Noordwijk Foto @BuroBinnen

Specifieke Uitkering Energiearmoede (SPUK) heet de regeling die dit mogelijk maakt. Wie moet rondkomen van het sociale minimum of maximaal 130% daarvan, kan zich aanmelden. Op basis van informatie van de ISD, gaat de gemeente ervan uit dat in Noordwijk ongeveer 1.700 huishoudens in aanmerking komen voor deze regeling.

Energiecoaches voor iedereen

De Energiecoaches helpen iedereen die advies wil om energie te besparen. Ook de mensen die niet in aanmerking komen voor deze regeling om de energiekosten te verlagen. Lang niet altijd zijn hiervoor grote uitgaven nodig. De Energiecoaches houden regelmatig spreekuur in de bibliotheek van Noordwijkerhout (zie hiervoor de

website van de bibliotheek). Indien gewenst brengen de Energiecoaches ook bezoek aan huis. Een afspraak maken kan via noordwijk.nl/energiecoach

Focus op verduurzamen

De gemeente Noordwijk is op veel fronten bezig om de duurzaamheid te bevorderen. Focus ligt op het verduurzamen van de woningen en alert omgaan met energie. Inwoners worden op verzoek bijgepraat over energiebesparende maatregelen en kunnen desgewenst adviezen inwinnen. De gemeente Noordwijk neemt ook zelf maatregelen om de eigen gebouwen en het wagenpark te verduurzamen. En er worden voorwaarden gesteld aan nieuwbouw in de gemeente.

* Informatie via 071 36 60 0000 of per e-mail gemeente@noordwijk.nl.

* check geregeld de website www.noordwijk.nl voor de laatste ontwikkeling op het gebied van

energiebesparing!

Katwijk geeft bespaartips en klushulp

De gemeente Katwijk gaat van start met een campagne waarin instructievideo's worden gedeeld met bespaartips, denk aan het aanbrengen van tochtstrips en het ontluchten van radiatoren. Koos, de klusser uit de video, legt stap voor stap uit hoe kleine energiebesparende maatregelen in huis uit te voeren zijn. En... klaar is Koos! Kijkers die er niet uitkomen kunnen contact opnemen met de gratis Energieklushulp. Energiecoaches in Katwijk geven gratis energieadviezen aan huis, workshops en voorlichting op scholen. Ook helpen ze met het installeren van energiebesparende maatregelen. Er zijn drie soorten energiecoaches:

- * Energieambassadeurs geven advies over grote energiebesparende maatregelen, zoals het plaatsen van zonnepanelen en het isoleren van de woning.
- * Energieadviseurs geven advies over kleine energiebesparende maatregelen, zoals het gebruik van ledverlichting en radiatorfolie in de woning.
- * Energieklushulpen helpen bij het installeren van kleine energiebesparende maatregelen, zoals het instellen van een thermostaat en het isoleren van cv-leidingen.

Bekijk www.katwijk.nl/energiecoach voor meer informatie.

Zelf een steentje bijdragen als Energiecoach en met uw energie een verschil maken? Neem dan ook een kijkje bovenstaande website of mail naar energie@katwijk.nl